

PINCHÁSZ – Megjutalmazás

Pinchász hetiszakasz tartalma פִּינְחָס

Szakaszunkban – Pinchász (4Mózes 25:10–30:1.) – a zelóta elnyeri jutalmát, amiért elhárította a vést Izrael feje fölül. Büntetőexpedíció indul Midján ellen, majd az ünnepek újfenti felsorolása egészíti ki a szakaszt.

Áron unokája, Pinchász, jutalomban részesül a simonita törzsvezér, Zimri, és a midjánita nő megölésében tett buzgalmaért: Istentől békeszövetséget és az örökös pap-ság szövetségét kapja. Ezek után az Örökkévaló háborút parancsol a midjániták ellen. – **4Mózes 25:10–16.**

Népszámlálást tartanak a 20 és 60 közötti férfiak között, melynek eredménye 601.730 fő. – **4Mózes 26:1–51.**

Mózes utasítást kap, miképpen ossza fel sorsvetés révén az országot Izrael törzsei és családjai között. Celáfchád öt lánya arra kéri Mózeszt, hadd kapják meg azt a földet, amely apjuknak járt volna, aki

fiú örökös nélkül halt meg; Isten jogosnak ítéli kérelmüket, és ennek megfelelően a Tóra elmondja az öröklésre vonatkozó törvényeket. – **4Mózes 26:52–27:11.**

Mózes felhatalmazza Józsuát, hogy az örökébe lépjen, és ő vezesse be a népet Izrael földjére. – **4Mózes 27:12–23**

A hetiszakasz a naponta elvégzendő áldozatok valamint a szombaton, Ros Chódeskor (újholdkor) és a Peszách, Sávuot, Ros Hásáná, Jom Kippur, Szukkot és Smini Áceret ünnepén hozandó kiegészítő áldozatok részletes felsorolásával fejeződik be. – **4Mózes 28.**

שבת שלום

Hetiszakasz: Pinchász (פינחס)

Hogyan osztották fel atyáink a földet?

Sorshúzással!

Hetiszakaszunkban Izrael földjének egyenlő és becsületes felosztásáról olvasunk. Minden egyes zsidó megkapta az örökségét az országból. Az ország először is 12 megyére lett felosztva, minden törzsnek jutott egy. Ezután tovább osztották úgy, hogy minden családnak jusson saját földterület, amelyre felépítheti a házát.

A föld elosztásának menete a szerencsejátékosoknak biztosan tetszene. Hogyan osztották fel apáink a földet? Sorshúzással. Mindenkinek egyenlő eséllyel. Képzeljétek el a jelenetet: „**Forgassátok, forgassátok a szerencsekereket! Hol fognak élni fiatalok? Hol fognak dolgozni? Ki álmodozik a hegyvidéki életről? Ki szeretne egy kis kunyhót a tengerparton? Próbáljátok ki a szerencséteket! Gyertek, gyertek mindannyian!**”

Minden családfő neve bekerült egy edénybe. Az egyes területeket is felírták, majd minden területhez kihúztak egy nevet, akihez az adott telek tartozni fog. Így rendezték az öröklés kérdését.

Mindannyiunkkal előfordul, hogy egyszer csak körbenézünk, és azt kérdezzük: „**Hogy kerültem én ide? Biztosan ez az a hely, ahol lennem kell?**” Amikor olyan helyzetben találok magam, amit nem én választottam, amikor úgy tűnik, minden összeesküdött ellenem, miért nem állok fel egyszerűen az asztaltól, és hagyom el a terepet?

Az élet természeténél fogva szerencsejáték. Bármennyire is igyekszünk a magunk javára fordítani az esélyeket, Isten úgy alakítja a játékot, ahogy neki tetszik. Ez nem becsület kérdése, vagy tisztességtelenség, egyszerűen ez az út, amelyet Isten akar. Lehet panaszkodni, vagy kritizálni, lehet siránkozni és bánkódni, de mindez nem változtat a tényeken. És ha már így van, akkor miért is ne játszhatnánk a leosztott lapokkal?

És mivel maga az Örökkévaló az osztó, biztosak lehetünk abban, hogy ha a szabályok szerint játszunk, a célnak megfelelően mozgósítjuk erőinket, akkor azon a napon, mikor véget ér a játék, nyertesek leszünk!

Chaim Shaul Glitzenstein Rabbi

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Naftali Krausz: Pinchász jutalma a fanatizmus

„És szólt az Örökkévaló Mózeshez: Pinchász, Áron pap fiának, Eleázárnak fia, elfordította haragomat Izrael fiairól, amikor felindulásomnak megfelelően viselkedett. Ezért nem semmisítem meg Izrael fiait felindulásomban. Mondd meg tehát: íme, én békességem szövetségével ajándékozom meg. Övé és utódaié lesz a papság szövetsége örökre, mert féltékenykedett Istenért és engesztelés szerzett Izrael fiainak” (4Mózes 23, 10-14).

A pusztai vándorlás 40. évében Izrael népe a moabiták földjén lévő Sittimben ütötte fel utolsó táborhelyét, mielőtt átlépték volna a Jordán folyót, hogy bejussanak az Ígéret Földjére. A nép élvezte az akkori civilizáció itt talált áldásait, vásárolhattak maguknak ruhaneműt, gyümölcsöt és zöldséget, amiket oly sokáig nélkülöztek.

S ekkor ismét színre lép Bileám. Ami nem sikerült neki átokkal – hiszen az áldássá változott – hogy elveszejtse Izraelt, azt most más módszerrel igyekezett elérni. Rávette a moabitákat és midjanitákat, hívják meg a zsidókat pogány szertartásaikra. Azok közül sokan lépre is mentek, részt vettek a peori bálványkultusz ünnepségén, pogány orgiákban szegték meg a szigorú mózesi törvényeket. A dolog odáig fajult, hogy a simeoni törzs főnöke, Zimri, karján Kozbival, a midjanita királynnyal, azzal a kérdéssel provokálta Mózeset, hogy szabad-e idegen nő társaságát élvezni, majd a döbbsent Mózes szeme láttára, válaszát sem várva, sátrába vitte a királynnyat.

Egyedül Pinchász, a fiatal zelóta, nem vesztette el lélekjelenlétét. Habozás nélkül dárdát ragadott, és a Törvénynek egyéni értelmezést adván, utánuk ment a sátorba és mindkettőjüket leszúrta. Ezzel a tettevel megmentette a helyzetet, és elhárította a zsidók feje fölül a végzetes csapást, melynek így is 24 ezer áldozata volt, legfőképp a simeoni törzsből.

Az Írás, Pinchász jellemzésére, a „**kánó**” igét használja. A szónak több értelme van, attól függően, milyen kontextusban jelenik meg. Jelent féltékenységet, fanatizmust, de egyszerű irigységet is. (A féltékeny férj héberül „**kánáj**”, a politikai vagy vallási fanatizmus „**kánáut**”). Ilyen fanatikus volt ez a fiatal zelóta is, aki e tette által nyerte el a papi kinevezést, s lett megalapítója egy, évszázadokon át fennálló, papi dinasztiának.

Pinchász ezt a szellemet törzsétől, a levitáktól örökölte. Lévi volt az, aki Simeon bátyjával együtt, megtorolta, Schemben, Dina lánytestvérükön esett szégyent, s az ő törzse volt az is, amely – Mózes parancsára – kemény kézzel elbánt az aranyborjú imádóival. Maga Pinchász is már betöltött egyfajta tábori papi szerepet, amikor a Midján elleni bosszúhadjáratot vezette. A Midrás tudni véli azt is, hogy ő ölte meg Bileámot is, aki éppen Midjánban tartózkodott.

A békeszövetség, melyet Isten adott Pinchász tetteinek elismeréseként, jutalmat és egyben védelmet jelentett számára. De felvetődik a kérdés, miért jár jutalom annak, aki önbíráskodás, s ennek folyamánként embert öl?

A talmudisták arra a következtetésre jutnak, miszerint egy fanatikusnak akkor áll jogában önbíráskodni, ha azt tapasztalja, hogy az általa látott törvénytelen cselekedetet elkövetőt a törvény, a szokásos perrendtartás szerint, nem képes megbüntetni.

Ha ezen tettére előre engedélyt kérne egy bírótól, természetesen elutasításra találna, viszont, ha jogos felháborodásában, felindultságában cselekszik – a bíróság védelmét élvezzi, az esetleges bosszúval szemben.

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

Naftali Krausz: Pinchász jutalma a fanatizmus

A fenti értelmezés alapján, Zimri is megölhette volna Pinchászt – önvédelemből. Ennek tükrében a fanatikus zelóta önfeláldozó tette még inkább hősiességnek bizonyul, hiszen nemcsak életét, hanem papi hivatását is kockára tette. **(T.i. egy kohanita, aki embert öl, elveszti a jogát arra, hogy megáldja a népet).** Ezért számít jutalomnak az isteni ígéret, mert felmentette őt a következmények alól.

Más jellegű, inkább pszichológiai, magyarázatot ad az eseménynek Naftali Zvi Berlin (**Nöciv**), a neves volozsini jesíva-vezető, Háámék Dávár című művében. Az isteni békeszövetséget, melyet Pinchász kapott, akként értelmezi, hogy a kettős gyilkosság – bár azokat jogosan követte el – nem hagy majd nyomot a lelkében, s a vérontás nem válik természetévé.

Egy másik kommentárban szó van arról, hogy az emberek egy része, Zimri hívei, szájára vette Pinchászt, azt terjesztve róla, hogy anyai nagyapja pogány volt, ereiben nem-zsidó vér is csörgedez, innen ered gyilkos hajlama. Az Írás maga cáfolja meg ezeket az igaztalan vádakokat azzal, hogy közli, Pinchász, Áron leszármazottja – aki könyörületes, békeszerető ember volt – s maga Pinchász is ilyen volt... Jonathán Eibschütz szerint az isteni békejobb, igencsak kijárt Pinchásznak. Ugyanis az ilyenfajta, a köz javára munkálkodó embereknek, rendszerint üldöztetésben, bántásokban van részük. Pinchász pedig valami jobbat érdemelt...

A kocki rebbe szerint Pinchász volt az, aki tetteivel elültette a zsidók lelkében a bűnnel szembeni fanatizmust, azt, hogy nem bírják elviselni, ha közöttük vétkesek vannak.

Felvetődik a kérdés, miért nem Mózes cselekedett?

Az egyik lehetséges válasz az, hogy a szituáció a lázadás jegyeit viselte magán és a simeonita törzsfőnök szemtelensége szinte sokkolta a 120 esztendő, sokat látott és tapasztalt vezetőt. Egy középkori kommentátor szerint Mózes azért volt tehetetlen az ügyben, mert Zimri személyi síkra terelte a dolgot, amikor – írja a Midrás – úgy tette fel a kérdést: ha nekem tilos barátkozni a midjanita nővel, neked ki engedte meg Jitró lányát, Cippórá, aki szintén midjanita, feleségül venni? Mivel ily módon személyesen érdekelt lett az ügyben, Mózes nem tehetett semmit, mivel kezei meg voltak kötve. Nem engedhette meg, hogy azt állítsák róla, ebben a személyes ügyben a fanatikus szerepét játssza. (Valójában, Mózes Jitró lányát még a Tóra-adás előtt vette el, amikor a vegyes házasság még nem volt megtiltva).

Nehéz éles különbséget tenni a között, mikor igazolható, avagy ítélandó el a fanatizmusból elkövetett cselekedet. Ez esetben a fanatikus Pinchász, aki – formálisan talán jogtalanul – megölt két embert, mégis dicséretben részesült, hiszen tetteivel olyan indulatokat fékezett meg, melyek akár polgárháborúhoz, tömegek halálához is vezethettek volna. Ezzel szemben Élijáhu (Illés) próféta megbűnhődött fanatizmusa miatt – pedig a hagyomány azt tartja, hogy ő volt Pinchász reinkarnációja és szellemi utóda. Élijáhu bűne az volt, hogy szüntelenül ostromozta a zsidókat vétkeik miatt, ahelyett, hogy védelmébe vette volna őket, ezért aztán elvesztette próféciai képességét. A Midrás szerint a helyére lépő Elisa próféta, bár tanítványa és segítőtársa volt Élijáhunak, sokkal kevésbé volt fanatikus. Napjainkban egy kis fanatizmus elősegítheti a zsidó identitás tudatot, védőpajzsot nyújthat az elkallódás veszélye ellen. De nagyobb adag már kétségtelenül ártalmas...

Raj Tamás:

Bibliaiskola

A Sátán a Bibliában?

Az ellentmondásos címben szereplő név héber eredetű: a szatan szó vádlót, vádaskodót jelent. A bibliai időkben ugyanis a bíróságon a szatan volt a vád képviselője. A talmudi korban a katégor görög kölcsönszót használták az ügyészre, míg a szintúgy görög eredetű szanégor a védelem képviselőjének, a védőügyvédnek a neve volt. Így látjuk a Sátánt a bibliai Jób könyvének elején, aki a szimbolikus égi „**tanácsban**”, az „**istenfiak gyűlésén**” vádolja az igazember őszinteségét. Szerinte Jób csak azért jó, mert jó sora van, ha baj érné, azonnal eltántorodna hitétől, erkölcsiségétől, és szembe szegülne Istennel.

Az általános emberi témát megragadó bibliai műben (ahol sem a főhős, sem a szereplők többsége nem zsidó), héber nyelvi szójátékot találunk a Sátán szavának értelmezésére. A vád képviselője ugyanis „**a világban való bolyongásból és kóborlásból**” érkezik, ahol a bolyongás szavának (sut) két gyökbetűje (sin és tét) azonos a sátán valódi gyökének két betűjével. (A bibliai szójátékokról később még szólnunk.) Mindenesetre ez a párbeszéd mutatja, hogy már a Szentírás korában feltételezték, hogy a Sátán figyelő szemmel járja a világot, hogy vádat emelhesse az emberek ellen Istennél. Nem tekinti azonban a héber Biblia őt különálló isteni lénynek, s főként nem a Jóisten rossz ellenlábásának, vagy a gonosz lelkek, netán (a bibliai zsidó gondolkodás szerint nem létező) démonok, ördögök fejedelmének, mint a későbbi kereszténység.

A fent említettek miatt a héber Bibliában a szatan szó általában köznévként jelenik meg, amely konkrét ellenfélre, ellenségre, és szinte mindig valamilyen támadó, vádaskodó vagy akadályozó tényezőre vonatkozik. Dávid király is azt kérdezi Ceruja fiaitól, miért akarnak ellenfélként (és nem Sátánként) fellépni ellene (vesd össze Sámuel II. könyve, 19. fejezet 23. vers). Salamon király hálát ad a Szentély építésekor, hogy nincs háborító (és persze, nem Sátán) az országban (**5. fejezet 18. vers**). Isten sem Sátánnal, hanem nagyon is konkrét ellenséggel hozza zavarba később Salamont a bibliai Királyok I. könyvében (**fejezetben többször is**). Azt pedig főként nem tételezhetjük fel, amikor az Úr angyala meg akarja állítani Bileámot a számmal, hogy Sátánként (valójában akadályozó erővel) „**állt volna meg az úton, hogy feltartóztassa**” (**Mózes IV könyve, 22. fejezet 22. vers**).

Dávid egyik zsoltárjában a rágalmazó ellen imádkozik, aki az igaz embert oktanul támadja. A költő azt kívánja, hogy a rágalmazónak, miként a bíróságon is, „**a vádló üljön a jobbjánál**” (**és természetesen, nem a Sátán, 109. zsoltár, 6. vers**). Hasonló kép jelenik meg Zechárja (Zakariás) próféta látomásában. Jósua főpap (**aki a babilóniai fogságból való visszatérés után, a próféta korában a nép szellemi vezetője volt**) piszkos, sáros ruhában jelenik meg az Örökkévaló angyala előtt, és „**a vád képviselője (a Sátán?) ott ül a jobbján, hogy (komoly) vádat emeljen ellene**” (**Zechárja könyve, 3. fejezet 1. vers**). Ám a főpapot a próféta álmában az ítélelhozó angyal felmenti, új tiszta ruhába és főpapi süvegbe öltözteti, sőt, ígéretet tesz neki, ha betartja Isten törvényeit, mindig meg fogja segíteni.

Láthatjuk és leszögezhetjük tehát, hogy a héber Bibliában a Sátán nem valódi személy, hanem a vád szokásos képviselője, bármely konkrét akadály, amely az élet mindennapjain kísért és kísért bennünket. Jób könyvében az egész jelenet szimbolikus, így csupán eszmék és elképzelések megszemélyesítéséről, költői feldolgozásáról beszélhetünk.

Mindamelletts kétségtelen, hogy amiként Isten segítő angyalait elküldheti az emberi lények és a történeti események befolyásolására, úgy bajt is hozhat, akadályokat is görgethet utunkba. (**Gondoljunk csak az egyiptomi tizedik csapásnál a Halál angyalára!**) Ahogyan - az éppen az idő tájt megjelent dualista perzsa vallás tanításaival szem beszállva, — a névtelen babilóniai „**Nagy vigasztaló**” próféta megfogalmazta: maga az egyetlen Isten az, aki „**fényt alkot, és sötétséget teremt, ő az, aki elrendezi a békét, és létrehozza a rosszat**” (**Jesája könyve, 45. fejezet 7. vers**).

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

VÁNDORLÁS A SIVATAGBAN

Véget ért a nyugodt táborozás a Szináj síkságon, felszállt a borulat, felhő formájában a Szent Sátorról, ami azt jelenti, hogy Izrael népének el kell indulni az Örökkévaló által kijelölt útra. Elsőnek Júda, Jisszákár és Zebulon törzse ment, akik a leviták előtt táboroztak. Ez nagyon okos és logikus döntés volt, hiszen így egy nagy terület szabadult fel a leviták előtt. Becálél és Oholiáb vezetésével, akik annak idején a sátrat építették, most kényelmesen nekiláttak lebontani a Szent Sátrat. Minden darabnak megvolt a gazdája, aki magával vitte az útra a saját málhája mellett a rábízott ereklyéket is. Utánuk vonult Izrael többi törzse, zászlóik szerint, egészen a Párán sivatagig, ahol letáboroztak. Itt folytatódott a már megszokott tábori életük.

A nép nem bírta magával, és panaszkodni kezdett, mert nehéz és fáradtságos volt lebontani a sátraikat, felmálházni, vándorolni, majd újra letelepedni:

„Történt, hogy a nép panaszkodott, és ez visszatetsző volt az Örökkévaló előtt; és midőn hallotta ezt az Örökkévaló föllobbant haragja; és az Örökkévaló tüze kigyulladt közöttük és elemésztette a tábor szélét.”

Vihar nélkül villámok cikáztak az égből, elérve a tábor szélét, és ahova lecsaptak ott kigyulladt minden. Elevenen égő emberek rohagáltak az égő sátraik között, egészen addig, amíg össze nem estek és meghaltak. A nép kétségbeesetten kiáltott Mózeshez, hogy mentse meg őket. Mózes könyörgött az Örökkévalóhoz, aki befejezte az elégedetlenkedő nép büntetését. Mózes az imájával sok embert mentett meg a tűzhaláltól!

Kevés idő telt el azóta, hogy Izrael népe eltemette a tűzvész áldozatait és egy kicsit megnyugodtak, de most ismét lázadozni kezdtek. A lázadásuk oka az volt, hogy egyhangúnak, unalmasnak találták a mindennapi mannát, húsrá vágytak. Visszasírták az egyiptomi finomságokat, elfelejtve azt, hogy ezekért az ételekért mindennap robotolniuk kellett az építkezéseken a rabszolga felügyelők korbácsütései alatt.

Mózesnek visszatetsző volt a nép viselkedése, nagyon elszomorodott és panaszkodott az Örökkévalónak, hogy egyedül nem bírja ezt a terhet és a felelősséget elviselni a kétmillió, sorsával gyakran elégedetlenkedő emberért. Az Örökkévaló most is, mint mindig bölcs tanácsot adott: Válasszon ki hetven bölcs férfiút Izrael vezetői közül, és menjetek a Találkozás Sátrához:

„Én leszálok és beszélek veled, elveszek a szellemből, amely rajtad van és ő reájuk teszem, hogy viseljék veled együtt a nép terhét és ne te vigyed egyedül.”

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

Megszületett a kollektív felelősség Izrael népéért. Azt is megígérte Mózesnek, hogy egy egész hónapon keresztül annyi húst fognak kapni, amennyit meg sem tudnak majd enni. Mózes kételkedett ebben, mert nem tudta elképzelni, hogy honnan lesz az egész népnek, kétmillió embernek egy hónapon keresztül elég fogyasztható hús a sivatag közepén? Nem volt képes még most sem felfogni azt, hogy az Örökkévaló mindent el tud intézni!

A dolog úgy történt, ahogy azt az Örökkévaló ígérte Mózesnek. A hetven kiválasztott vezető megkapta a felelősség egy – egy részét, amitől Mózes megkönnyebbült. Az Örökkévaló fűrjekkel árasztotta el a tábor széleit, akkora mennyiséggel, hogy mint egy hatalmas vastag szőnyegen, úgy jártak a madarakon az emberek. Mindenki rohant gyűjteni a fűrjeket, de minél többet gyűjtöttek annál több érkezett. Sietve elkészítették az ételt és mohón befalták. Hirtelen annyit ettek, hogy tömegesen rosszul lettek, néhányan bele is haltak a falánkságukba, hiszen régóta csak mannán éltek, elszoktak a hústól, és a rengeteg hús, amit megettek megtámadta a szervezetüket. Ez olyan, mint amikor egy vegetáriánus, akinek a szervezete csak a növényi táplálékhoz szokott, hirtelen nagy mennyiségű húst eszik meg. A koleszterin gyorsan felhalmozódik, és megtámadja a szívet.

„És így nevezték el azt a helyet: Kibrót – Hattáava, mert ott temették el a népet a vágyakozókat.”

Kibrót – Hattáava azt jelenti: A vágyakozás sírja! Több mint egy hónap táborozás után ismét összehapakoltak, szétszedték a Szent Sátor, és elindultak az Örökkévaló által kijelölt úton. Amikor a nép célhoz ért, az új helyükön először felállították a sátor, azután letáboroztak.

„A nép tovább vonult Hacérotba és maradt Hacérotban.”

A következő számban folytatjuk a kalandot....

A héber betűk titkai

SIN (שׁ)

A héber ábécé huszonegyedik betűje, számértéke: 300.

A **sin** három függőleges vonalból áll, kinézete koronához hasonlít. A három vonal az **intellektust**, az **érzelmeket**, valamint a **keter/korona kabbalisztikus szférát**, illetve az abban található, előbbieket felett álló szinteket, a **rácon/akarat** és a **táánug/vágy** jelöli. A **keter számértéke 620. Hatszázhusz fénysugár, a sin három ágán keresztül ereszkedik le világunkba, melyek a kedvesség, az igazság vagy szigor és a kegyesség.**

A hármas felosztás jelölheti továbbá a kabbala intellektuális szintjeit: **chochmá, biná, dáát**, vagy az érzelmi attribútumokat: **cheszed, gvurá, tiferet**. Jelölheti továbbá a három alappillért, melyen a világ nyugszik: Tóra-tanulás, ima és jócselekedetek.

Más felosztásban a három ősatyát szimbolizálja: **Ábrahám a cheszed, Izsák a gvurá, míg Jákób a tiferet. Miért Jákób a tiferet?** Jákob két ős atyja vonásait ötvözi magában, így teremtve meg a harmóniát, az egyensúlyt. Jákob a Tóratanulás szimbóluma, mert a Tóra tevőleges és tiltó parancsolatokat tartalmaz, melyek harmonikus egységben vannak egymással.

A **sin** betűnek három különböző formája van: **jobb oldali pontozással sin, bal oldali pontozással szin**, továbbá van egy néma variánsa, melyet nem ejtünk. A **sin a cheszed, a szin a gvurá**. A **שער** szó ezt reprezentálja, mely jobb oldali pontozással **sáár/kapu**, a nyitottság, jóakarat, pozitív erő, míg baloldali pontozással **séár/haj**, melyben alig van élet, így a gyengeség szimbóluma. A néma sin megtalálható az egyik törzs, **יששכר / Jiszáchár** nevében. Izsakárnak volt egy testvére, Zebulon, akivel egyezséget kötött. Míg Izsakár Tórát tanult, addig Zebulon üzletelt, keresményének felét pedig testvérének adta. Izsakár Tóratanulásért járó jutalmának fele részét pedig Zebulon kapta, aki lehetővé tette testvére számára a Tanban való elmélyülést. Az első sin, a hangsúlyos, az aktív résztvevőt jelöli, Izsakárt, aki tanul, míg a **néma sin**, melyet nem ejtünk, a csendestársat, Zebulont, aki megteremtette testvére számára a tanuláshoz szükséges feltételeket. A jutalom Izsakár névben is benne foglaltatik, ha ketté bontjuk: **יש שכר / jés schár**, vagyis, van jutalom!

A zsidó ember **613 tórai- és 7 rabbinikus micvát kapott, összesen 620 micva, mely a keter számértékének felel meg**. Ha ezt elosztjuk kettővel, akkor **310-et kapunk**, mely a két egymással megállapodást kötött testvér jutalma. A **שׁ/jés** számértéke szintén **310!**

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

A héber betűk titkai

SIN (שׁ)

A héber ábécé huszonegyedik betűje, számértéke: 300.

A sin számértéke 300. A száz önmagában már a tökéletesség száma, száz százalék, ahogy mondják A zsidó hagyományban, ha valaki képes gondolatait, beszédét és tetteit kordában tartani, akkor tökéletes, háromszáz százalékosan is, melyet a **sin** betű három oszlopa szimbolizál.

A **sin**-nel kezdődik a **שובה / suvá / megtérés**, visszatérés szava, mely Jom Kipur kapcsán aktuális leginkább. A **כפר / kápér** szó számértéke 300. Ha a betűt kiírjuk, **שׁין / sin**, számértéke 360 lesz. A héber naptárban 12 hónap, 360 nap van. Egy átlagos héber hónap 30 napból áll, ha ezt 12-vel megszorozzuk 360-at kapunk. Jom Kipur napja egész évünkre kihat.

A tfilinen lévő **sin** betű három-, vagy négy vonalú. A lubavicsi rebbe szerint a négy vonalas **shin**, mely a fejre való **tfilinen** található, a Szövetség Tábláit jelöli, melyekre a parancsolatok be lettek vésve. Továbbá a négy vonal a négy ősanját, **Sára, Rebeka, Lea, Ráhel, jelképezi, míg a három vonalú sin, a három ősatyát, Ábrahám, Izsák, Jákob.**

A **sin**-nek több jelentése is van: fog, változás, visszatérés. A fog (**שׁן / sén**) rágásra szolgál, mely cselekedet egy olyan illetőre utal, aki mindent alaposan „**megrág**”, vigyáz minden lépésére, nagyon óvatos, megfontolt. A fog az erőt is szimbolizálja, egy olyan személyt, akit nem ingatnak meg a körülötte zajló események, minden helyzetben szilárd, megingathatatlan marad.

A másik jelentése, változás, **שינוי / sinuj**, mely jó irányában kell, hogy történjen. Mikor valaki felismeri, hogy cselekedetei nem helyesek, van lehetősége azokat kijavítani, a helyes irányban megváltozni.

Itt jön a közvetlen kapcsolat a **שובה / suvá**, visszatérés szavával, mely a három ősatya, Ábrahám, Izsák és Jákob útjához való visszatérést jelenti. Egy zsidóét, aki megörökölte Ábrahám szeretetét, Izsák Istenfélelmét, Jákob kegyességét. Minden zsidó képes visszatérni Istenhez. Ez elvezet bennünket a szintén **sin**-nel kezdődő, **שנה / sáná / év szóhoz**, az egyik legjelentősebb zsidó ünnephez, a **Ros Hásáná**-hoz, melyen kiemelt helye van a változásnak, megtérésnek.

Forrás: (tfilin)

TALMUDI FOGALMAK II. RÉSZ

אָמָה

8. **Ámá – Könyök.** A könyök és a középső ujj hegye közötti távolságon alapuló hossz mérték. A háláchában használatos fogalom. A különféle becslések 45-60 centiméter közöttire teszik a hosszát, általánosan elfogadott mértéke: 48 cm.

אַרְבַּעַה וְחִמִּישָׁה

9. **Árbáá váchámisá – Szó szerint: négy és öt.** Ha valaki ellopja s aztán eladja vagy levágja más ökrét, az köteles a tulajdonosnak az ellopott állat értékének ötszörösét megfizetni. Ha a lopott állat birka, a kárpótlás mértéke az állat értékének négyszerese.

אַמְכַתָּא

10. **Ászmáchtá – Kötelezettség vállalása valaki részéről,** aki úgy gondolja, hogy annak teljesítésére nem fogják felszólítani. Például: az eladó rááll, hogy túlzott arányú bánatpénzt fizet, ha az árut nem szállítja le egy adott időpontra. A Bölcsék nem értenek egyet abban, hogy az ilyen ígéret kötelező-e vagy sem.

אַבִּידָה מְדַעַת

11. **Ávédá midáát – Tudatos, szándékos elvesztés.** Az a holmi, amelyet elhagynak vagy ott hagynak heverni, ahonnan azt minden valószínűség szerint elvihetik vagy megsemmisíthetik. Az esetek legtöbbszörében az ilyen holminak feltételezhetően nincs tulajdonosa (hefkér), és nem kell visszaszolgáltatni.

עֲבוּדָה זָרָה

12. **Ávodá zárá – Bálványimádás.** A bálványimádás tilalma egyike a legszigorúbb tórai tilalmaknak, melynek megszegése kövezzel büntetendő (**szkilá**). Ez egyike azon parancsolatoknak, melyeket egy zsidónak még akkor is meg kell tartania, ha halállal fenyegetik (**jéhárég voál jáávor**). E tilalom hatálya arra az esetre is kiterjed, ha egy másik istenséget az Örökkévaló mellett fogadnak el vagy szolgálnak. A bálványimádásnak többféle formája lehet: **1. Az istenség szolgálata a bálványimádók gyakorlatának megfelelően; 2. a hamis isten szolgálata az Örökkévaló szolgálatához hasonló módon, például étel- vagy italáldozat bemutatásával, vagy úgy, hogy leborulnak előtte; 3. az istenség elfogadása istenként.** A tisztelet többi formája – mint például egy bálvány megcsókolása vagy átölelése – ugyancsak tiltott, de nem büntetendő halállal. Az **ávodá zárá** kifejezés nem csak a bálványimádásra vonatkozik, hanem a bálványokra és a képmásokra is. Nem húzható belőlük semmiféle haszon, sem a nekik bemutatott áldozatokból, sem a tiszteletükre emelt építményekből, amennyiben emberi kéz ültette, formálta vagy emelte bálványimádás céljára. Ezeket mindenestül el kell pusztítani (**lásd: Jolich Iójám hámelech**). Ugyanakkor megengedett az eltört és már nem bálványimádásra használt **ávodá zárá**-ból hasznot húzni. Ez csak a nem zsidó tulajdonában lévő **ávodá zárá**-ra vonatkozik. Egy zsidó tulajdonában lévő ávodá zárá státusza nem változik és minden időkre tiltottá válik. Nem válik tiltottá a természetes forrás, a hegy, az állat vagy a terméséért ültetett fa, ha bálványimádásra használták. A Bölcsék úgy rendelkeztek, hogy az **ávodá zárá rituális tisztátalanságot okoz, mint áv hátumá.**

A három gyászhét

Támuz hónap 17. és Áv hónap 9. közti három hetet gyászzal töltjük, hiszen ebben az időszakban történt a két jeruzsálemi Szentély ostroma és lerombolása. Az esemény nem csak vallási szempontból bír óriási jelentőséggel, hiszen a Szentély sokkal több volt, mint vallási helyszín. A jeruzsálemi Szentély a zsidó autonómia szimbóluma, lerombolása ezért egyet jelentett a zsidó önrendelkezés végével, a zsidók száműzetésbe kényszerítésével, az első Szentély után Babilóniába, a második után pedig szerte a Föld „négy sarkába” (Ézs.11:12) illetve ahogy a Tóra fogalmaz: „**az Ég széléhez**” (Móz5. 30:4).

Az első Szentély lerombolása utáni 70 éves babilóniai fogságban a zsidók vágyódása Szentföldre cseppet sem csökkent. „**Amikor Babilon folyói mellett laktunk, sírtunk, ha a Cionra gondoltunk. Az ott levő fűzfákra akasztottuk hárfáinkat. Mert akik elhurcoltak minket, énekszót követeltek tőlünk, és akik sanyargattak, öröm éneket: Énekeljete nekünk a Cion-énekekből! Hogyan énekelhetnénk éneket az Örökkévalóról idegen földön? Ha elfelejtlek Jeruzsálem, bénuljon meg a jobbom! Nyelvem ragadjon az ínyemhez, ha nem emlékezem rád, ha nem Jeruzsálemet tartom legfőbb örömömnek!**” (Zsol.137:1-6).

Nem történt ez másképpen a második Szentély lerombolása után sem. Naponta legalább háromszor elmondott fő-imádságunk központi eleme a jeruzsálemi Szentély újbóli felépülése érdekében elmondott könyörgés, „**és szemeink újra láthassák midőn visszatérsz Ciónba, kegyelmességében**” (Tfilát Ámida).

A három gyászhét alatt tehát gyászolunk még hozzá egyre fokozódó intenzitással. Gyászunk csúcspontját **Áv hónap 9-én** éri el, a teljes napon át tartó szigorú böjttel és egyéb megszorításokkal.

A három hét első kétharmada, **Áv hónap** elejéig mérsékelt gyással telik.

Ilyenkor nem szoktunk:

- **haját vágni** (akik egyébként borotválkoznak, ilyenkor felhagynak a borotválkozással)
- **esküvőt tartani** (eljegyzést, ha nincs ott élő zene lehet tartani)
- **zenét hallgatni** (legalábbis élő zenét biztosan nem)
- **hangszeren játszani.**

Ezen felül **tartózkodunk a „sehechejánu” áldás mondásától is.** (Ezt az áldást többek közt akkor mondjuk, ha például új, számunkra fontos ruhát veszünk vagy olyan

A három gyászhét

gyümölcsöt eszünk, melyet idén még nem ettünk. Magától értetődik tehát, hogy ezért ilyenkor nem veszünk új ruhát vagy eszünk új gyümölcsöt.)

Egy-két hasznos tanács:

- Nyiratkozással kapcsolatban: ha valaki olyan munkát végez, melyhez elengedetlen, hogy megnyiratkozzon illetve borotválkozzon (máskülönben például ellenérzést vált ki kollégáiban/ügyfeleiben stb.), úgy forduljon szakértő rabbihoz, hogy mi a teendő. (A borotválkozás természetesen szintén meg kell feleljen a **háláchá** követelményeinek, csakúgy, mint az év bármelyik napján, azaz borotvapenge használata teljes mértékben tilos. Villanyborotvával és szakállnyíróval kapcsolatban érdemes hozzáértő rabbi tanácsát kikérni).

- Zenéléssel kapcsolatban: aki muzsikálásból él vagy muszáj gyakorolnia, mert három hét kihagyás komoly problémát jelent, szintén forduljon szakértő rabbihoz.

- Új ruha vásárlása: esetleg kivételt képezhet, ha olyan esetről van szó, amikor „**visz-szautasíthatatlan**” ajánlatról van szó, azaz valami (nagy értékű) nagyon kedvező áron lehet kapni. Ilyen esetekben kivételt lehet tenni, azonban a megvásárolt ruha hordását halasszuk a három hét utánra, így az áldást sem kell most elmondanunk.

Támuz hónap tizenhetedikétől *áv* hónap kilencedikéig (vannak helyek, ahol tizedikéig, mert még aznap is égett a Szentély a hagyomány szerint) tart a három gyászhét a *bén hámcárim*, magyarul: a szorultságban, mely elnevezés a *Megilát Éhá*-ból (**Jeremiás siralmi**) ered: „...**üldözői mind utolérték őt szorultságában**” (1,3)

Forrás: (lekvaresjam)

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ה"ב

ה"ב

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET IMAREND JÚLIUS 1 – 31. KÖZÖTT

1.	szombat	CHUKÁT-BÁLÁK vége: 21,47	8,00	21,00	12.	T
2.	vasárnap		8,00	19,00	13.	
3.	hétfő		7,00	19,00	14.	
4.	kedd		7,00	19,00	15.	
5.	szerda		7,00	19,00	16.	Á
6.	csütörtök	Támuz 17. Böjtnap 2,18-tól 21,22-ig	7,00	19,00	17.	
7.	péntek	‡20,24	7,00	19,00	18.	
8.	szombat	PINCHÁSZ vége:21,43	8,00	21,00	19.	M
9.	vasárnap		8,00	19,00	20.	
10.	hétfő		7,00	19,00	21.	
11.	kedd		7,00	19,00	22.	
12.	szerda		7,00	19,00	23.	U
13.	csütörtök		7,00	19,00	24.	
14.	péntek	‡20,20	7,00	19,00	25.	
15.	szombat	MÁTOT-MÁSZÉ Újhold hirdetés vége:21,37	8,00	20,45	26.	
16.	vasárnap		8,00	19,00	27.	Z
17.	hétfő		7,00	19,00	28.	
18.	kedd	JAM KIPPUR KOTAJN	7,00	19,00	29.	
19.	szerda	Újhold	7,00	19,00	1.	
20.	csütörtök		7,00	19,00	2.	Á
21.	péntek	‡20,13	7,00	19,00	3.	
22.	szombat	DEVÁRIM vége:21,28 Sábát Cházon	8,00	20,45	4.	
23.	vasárnap		8,00	19,00	5.	
24.	hétfő		7,00	19,00	6.	V
25.	kedd		7,00	19,00	7.	
26.	szerda	Áv hó 9. Böjtnap kezdete: 20,26	7,00	19,00	8.	
27.	csütörtök	Böjtnap vége:21,01	7,00	19,00	9.	
28.	péntek	‡20,05	7,00	19,00	10.	
29.	szombat	VÁETCHÁNÁN SÁBÁT NÁCHÁMU vége: 21:18	8,00	20,30	11.	
30.	vasárnap		8,00	19,00	12.	
31.	hétfő		7,00	19,00	13.	

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

Ismeretlen zsidók nyomában XXXVIII. Wald Ábrahám

Wald Ábrahám (Kolozsvár, 1902. október 31. – Travancore (India), 1950. december 13.) magyar zsidó matematikus. Jelentősen hozzájárult a döntéelmélet, a geometria, az ökonometria fejlődéséhez. Lefektette a statisztikában a szekvenciális analízis alapjait. Glasner Mózes főrabbi unokája, Robert Wald fizikus apja.

Kolozsváron született ortodox zsidó családba, édesapja kóser pék-ként dolgozott. Nagypapja híres rabbi volt, számos testvérei közül bátyja, Márton örökölt tehetséget, mérnök és feltaláló lett. Wald válásos zsidóként szombatonként nem járhatott iskolába, így magántanulóként folytatta tanulmányait, családtagjai oktatták. A Kolozsvári Piarista Főgimnáziumban érettségit tett 1921-ben, majd a helyi román egyetemen tanult, ami zsidóként és magyarként nem volt egyszerű, de az 1927-1928-as tanévben sikeresen elvégezte a matematika szakot.

Eközben Antal Márk tanítványaként is ismerkedett a matematikával. 1927-től a Bécsi Egyetemre járt doktori képzésre, munkáját Karl Menger matematikus vezetése alatt végezte, akivel barátságot is kötött (Carl Menger közgazdász fia). Doktorátusát 1931-ben szerezte meg, érdeklődése ekkoriban főként a halmazelméletre és a metrikus terekre terjedt ki, több cikket jelentetett meg, rendszeres tagja volt Menger összejegyzeteinek.

Anyagi nehézségei miatt a Magyarországon született osztrák bankárt, Schlesinger Károlyt tanította matematikára, aki munkája mellett érdeklődött a matematika és a közgazdaságtan iránt. Ez terelte Wald figyelmét is ebbe az irányba, mindketten a Walras–Cassel általános egyensúlyelméleti modellt vizsgálták. 1935-ben Wald Ábrahám elsőként bizonyította ebben a modellben az egyensúly létezését.

Az antiszemitizmus Ausztriában fokozatosan teret nyert, és 1938-ra a súlyos nehézségek mellett Wald élete is veszélybe került. 1944 nyarán erdélyi családját deportálták, és egy testvérét leszámítva mindannyian náci koncentrációs táborokban pusztultak el. Az Anschluss után kényszerűen visszatért Kolozsvárra, majd rövidesen a *Cowles Bizottság* meghívását elfogadta, és 1938 nyarán az Amerikai Egyesült Államokba vándorolt ki, ahol ökonometriával kapcsolatos kutatásokat végzett.

Amerikában eleinte a *Carnegie Társaság* tagjaként statisztikát tanult a Columbia Egyetemen Harold Hotellingnél 1941-ig, de 1939-től már tanított is, 1941-ben végül állást kapott, amit haláláig betöltött. Tanítványai kiváló tanárként emlékeznek rá rendkívül érthető és világos előadásmódja miatt. A második világháború kitörésével a statisztika különféle hadi alkalmazásait kutatta. Ekkor alapozta meg a szekvenciális analízist, melyet a hadiipar minőségellenőrzés folyamatában tudott hasznosítani, de játékelmélettel is foglalkozott.

Feleségét, *Lucille Langet* Amerikában ismerte meg, 1941-ben házasodtak össze. Két gyermekük született: Betty 1943-ban, Robert 1947-ben. 1950-ben feleségével együtt zuhant le a repülőgépe Indiában, amikor egy előadókörútra indultak. Árván maradt két gyermeküket Lucille testvére nevelte fel.

Forrás: (wikipedia)

Walter Pietsch: HÁTÁM SZÓFERTŐL - THEODOR HERZLIG II. rész

Az ortodoxia és a korai cionizmus viszonya a XIX. századi Magyar Királyságban.

Magyarországon éltek olyan ortodox zsidók, akik az Ígéret Földjére való visszatérést és a zsidó nemzeti újjászületést követelték. **Zehavi** megkísérelt bizonyítékokat találni arra, hogy **Hátám Szófer** gondolatai tanítványainak és utódainak közvetítésével **Theodor Herzl** politikai gondolkodását és ténykedését egyaránt befolyásolták. **Zehavi**, akárcsak **Raphael Patai**, megkísérli felértékelni és kiemelni a magyar zsidóságnak a cionizmus korai történetében játszott szerepét és jelentőségét.

Hátám Szófer közvetlen hatása **Herzldre** mindenesetre nem igazolható. Ebben a tekintetben **Andrew Handler** sem szolgál egyértelmű adatokkal a magyar szemszögből megírt **Herzl**-életrajzában, amely a cionizmus megalapítójának budapesti éveit tárgyalja. **Herzl** naplójának feljegyzései azt mutatják, hogy a cionizmus "elismert" előfutárainak sem programját, sem írásait nem ismerte.

Ám **Zehavi** próbálkozása, amellyel Magyarországot is be akarja vonni a cionizmus előtörténetébe, mégis figyelmet érdemel, mert itt nem a zsidó felvilágosodás csalódott hívei, hanem ortodox irányultságú zsidók játszották a vezető szerepet. Ezért a következőkben az ortodoxia és a cionizmus közötti feszültségeket, valamint a modernségnek és a hagyománynak a cionizmus kialakulásában kimutatható részesedését tesszük vizsgálat tárgyává.

Ha a **XIX. század végi Magyar Királyságban** élő zsidóságra tekintünk, világosan szemünk elé tűnnek a társadalmi-vallási struktúrában, illetve a cionizmus recepciójában fellelhető különbségek. Történetének e szakaszában Magyarország a viharos iramban zajló társadalmi, gazdasági és politikai modernizációnak köszönhetően egyre közelebb került Nyugat-Európához, de ugyanakkor a hagyományok kötöttségét még mindig felmutató Kelet-Európa sem állt messze tőle. Budapest a fejlődés sebességét, a lázas modernizációt tekintve semmivel sem maradt el Bécs vagy Berlin mögött, de Oroszországhoz hasonlóan az ország keleti és északi hegyvidékei területek eléggé messze estek a fejlődés imént említett vonalától. Az 1868-as zsidó kongresszus kudarcát követően a magyar zsidóság vallási megosztottsága tovább erősödött. Az egyik oldalon a neológokat találhatjuk, akik egyre inkább belesimultak a polgárosodó társadalomba, ám ezzel természetesen együtt jártak bizonyos szekularizálódó, illetve magyarosodó tendenciák. A másik oldal ortodoxai maguk is több frakcióra töredezték, de a valódi asszimiláció elutasításában nem volt különbség az egyes irányzatok között. A két nagy csoport nagyjából egyforma erőt jelentett a zsidóságon belül. Bár a neológok - az asszimilációban mutatott előrehaladásuknak köszönhetően - előkelőbb helyeket foglaltak el a társadalmi ranglétrán, az ortodoxok ezt a hátrányt töretlen öntudatukkal és vallási fölényükkel ellensúlyozták. Más államoktól eltérően a dualizmus kori Magyarországon, a zsidó-magyar szimbiózis eme aranykorában a neológoknak semmi okuk sem volt rá, hogy kételkedjenek asszimilációs és emancipációs várakozásaik sikerében. Az ortodoxok körében viszont semmiféle remény sem kapcsolódott össze az emancipációval. Vallási vezetőik már az előkészítés fázisában elítélték az egyenjogúsítást, mint a zsidóságra nézve káros folyamatot.

Ha tehát a cionizmust egy emancipáció utáni jelenségnek tekintjük, illetve a korai cionista programot az "emancipációs ideológia" alternatívájaként értelmezzük, akkor Magyarország e tekintetben kilóg a sorból. A magyarországi ortodoxok megelőzték a korukat, és az alapvető elutasítás hoz nem volt szükségük az emancipációs és az asszimilációs törekvések bukására. A neológok pedig minden modernségük ellenére e tekintetben saját koruk mögött kullogtak, amennyiben nem vettek tudomást a

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

Walter Pietsch: HÁTÁM SZÓFERTŐL - THEODOR HERZLIG II. rész

Az ortodoxia és a korai cionizmus viszonya a XIX. századi Magyar Királyságban.

fent említett törekvések nyugat-európai sikertelenségéről, noha e tény szinte uralta **Herzl** gondolkodását.

Ezért hát nem lepődhetünk meg azon, hogy **Herzl** a maga korában sem a magyarországi ortodoxia, sem pedig a neológok körében nem lelt visszhangra. Vajon elképzelhető-e, hogy az ortodoxia és a cionizmus között mégis több összefüggés állt fent, mint azt e két irányzat korabeli képviselői maguk sejtették? Talán éppen azért álltak oly élesen szemben egymással, mert nem akarták tudomásul venni a kettejük közti strukturális hasonlóságokat? **Michael Silber** utal arra él paradoxonra, hogy éppen az ortodoxia legradikálisabb és leginkább modernizmusellenes szárnya képviselte a zsidó nacionalizmus modern eszméit! Mindezt leginkább **Schreiber Mózes rabbi, más néven Hátám Szófér (1763-1839), Akiva Josef Schlesinger rabbi (1837-1922), valamint Josef Natonek rabbi (1813-1892) életében és működésében érhetjük tetten leginkább.**

Schreiber Mózes tizenkilenc éves volt, amikor **1782**-ben elhagyta szülővárosát, a **Majna menti Frankfurtot**, hogy kövesse mesterét, **Nathan Adler** rabbit morvaországi száműzetésének színhelyére, **Boskowitzba**. **Nathan Adler** rabbi a kollégájával, **Pinhas Horowitzcal**, aki egyébként szintén **Schreiber** tanára volt, azért hagyta el Frankfurtot, mert elkésérítette a németországi **jesivák** eltűnése, valamint a betöltetlen **rabbinátusok** növekvő száma. **Adler** mindkét jelenség mögött a felvilágosodás hatását látta. **Hátám Szófér** konzervatív gondolkodásmódja **Adler** hatására formálódott ki, aki élesen szemben állt a **hászkalával**. Frankfurtból történt távozása óta **Hátám Szófért** nem hagyta nyugodni az aggodalom, hogy az asszimiláció és az emancipáció nem számúzi-e a Tórát a tanházakból.

Hátám Szófér rövid ideig rabbiszolgálatot teljesített a morvaországi **Dresnitzben**, majd **1798**-ban a történeti jelentőségű nyugat-magyarországi, az **Esterházy család** birtokában lévő "**hát községek**" egyikének, **Mattersdorfnak** (Nagymartin) rabbija lett. Amikor **1806**-ban **Pozsonyba** hívták, hogy a korabeli Magyarország legnagyobb és legfontosabb zsidó közösségének rabbija legyen, azonnal heves összeütközésbe került az ottani reformerekkel. **Hátám Szófér** harminchárom évig, egészen a haláláig dolgozott Pozsonyban. Ez idő alatt az általa alapított **jesiva** a maga 500 növendékével Közép-Kelet-Európa legjelentősebb **Talmud-főiskolájává** vált. Munkássága nyomán **Pozsony** lett a magyarországi ortodoxia központja. Rendkívüli szellemi és emberi adottságai tették a reformok és a modernizálás elleni harc vezető személyiségévé. Megalkuvást nem ismerő, hosszú távú stratégiát dolgozott ki e harc menetét illetően. A hagyományos zsidó iskolarendszer és közösségszervezés megerősítése ugyanúgy e terv részét képezte, mint az, hogy szinte valamennyi fontosabb megüresedő észak- vagy kelet-magyarországi rabbiszékbe a saját tanítványát helyezte el. Némi kezdeti habozás után e harcban szövetségesévé fogadta a Kelet-Magyarországon nagy számban élő haszidok.

A nyugatról, jelesül Németországból beáramló felvilágosodással és az újításokkal a később híressé vált jelszót állította szembe: "**Az újdonságot tiltja a Tóra.**" Vagyis minden új kezdeményezés, minden újítás, még ha **haláhiikus** szempontból elenyésző fontosságú is, egyszerűen azért tilos, mert újítás.

Folytatjuk...

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

RECEPT-TÁR

Tojásos bulgur paradicsomsalátával

Ha netán valaki unalmasnak találná a klasszikus tojásos nokedlit, akkor érdemes kipróbálni ezt a változatot, amiben a galuskát bulgurral helyettesítettünk. Mivel a bulgur tulajdonképpen egy búzátöret, így ízében hozza a lisztből készült tészta jellegét. Mellé pedig jöhet egy üde paradicsomsaláta frissítésként.

Hozzávalók: 2 fő

- A bulgurhoz:
- 4 ek étolaj
- ½ fej vöröshagyma (120 g/fej)
- 200 g bulgur
- 6 db tojás
- 100 ml habtejszín
- ½ csokor petrezselyem
- A salátához:
- 250 ml víz
- 3 ek kristálycukor
- 4 ek 10%-os ecet
- 2 gerezd fokhagyma
- ½ csokor petrezselyem
- ½ tk só
- 6 db paradicsom (90 g/db)

Elkészítés:

A tojásos bulgurhoz egy kisebb lábosban, alacsony lángon megfuttatjuk 2 ek étolajon az apróra vágott vöröshagymát, majd hozzáadjuk a bulgurt is, és tovább pirítjuk 2 percig. Felöntjük kétszeres mennyiségű vízzel és fedő alatt megpároljuk, mint a rizst.

Míg a bulgur elkészül, össze is tudjuk dobni a paradicsomsalátát. Először az öntetet készítjük el: a vízhez hozzáadjuk a cukrot és az ecetet, elkeverjük, hogy feloldódjon benne a cukor, aztán mehet bele az aprított fokhagyma és petrezselyem, illetve a só. Hagyjuk 10 percet állni, majd beletesszük a 0,5 cm-es karikára vágott paradicsomot. Elkeverjük, és tálalásig hűtőbe tesszük. A tojásokat kikeverjük a tejszínnel, és egy csipet sót adunk hozzá.

A bulgurt óvatosan felkeverjük, hogy szétessenek a szemek, és kitevítjük egy tálcára, hogy a felesleges gőzt kiadja magából. Ha egy kicsit hűlt, akkor egy nagyobb serpenyőben 2 ek étolajon elkezdjük pirítani a megfőtt bulgurt. Mikor már kellően átforrósodott, hozzáadjuk a tejszínes-tojásos keverékünket, és 1-2 perc alatt összesütjük a bulgurral. Figyeljünk rá, hogy ne szárítsuk ki az ételünket!

Tálba szedjük a tojásos bulgurt, a tetejére finomra vágott petrezselymet szórunk, és mellé kínáljuk az eddigre parádésan összeért paradicsomsalátát.

Elkészítési idő: 40 perc

Forrás: (streetkitchen)

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!

MEGHÍVÓ

Muskhi rebencen: Elérkezett a nyári szünet

MEGHÍVÓ

Jegyezzétek fel a dátumot!

KEDVES BARÁTNŐM!

**ELÉRKEZETT A NYÁRI SZÜNET ÉS KÖZELEDIK AZ
A HÁROM HÉT IS, AMIKOR A JERUZSÁLEMI
SZENTÉLY PUSZTULÁSÁT GYÁSZOLJUK.
SZERETETTEL MEGHÍVLAK EGY NŐKNEK SZÓLÓ
TALÁLKOZÓRA, AHOL BESZÉLÜNK A SZENTÉLY
PUSZTULÁSÁNAK IGAZI JELENTŐSÉGÉRŐL ÉS A
MEGVÁLTÁSRÓL, MEG PERSZE MINDARRÓL, AMI
A KETTŐ KÖZÖTT VAN!**

MIKOR?

JÚLIUS 16-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT II ÓRAKOR.

HOL?

NAGYFUVAROS UTCAI ZSINAGOGA

1084 BUDAPEST, NAGY FUVAROS U. 4.

A BESZÉLGETÉS MELLETT ALKOTNI IS FOGUNK:

NAPFELKELTÉT FESTÜNK VÁSZONRA :-)

**KÉRLEK, IGAZOLD VISSZA A RÉSZVÉTELEDET A KÖVETKEZŐ
EMAILCÍMEN: MUSHKINÁL: MUSHKIS7@GMAIL.COM/+36707785040
VAGY BÁNKI MÁRIANÁL BANKI.PETERNEI23@GMAIL.COM/
+36704276451**

SZERETETTEL VÁRLAK,

MUSKI

„Nem hagyjuk, hogy Izraelből Iránt csináljatok”!

A tel-avivi rendőrfőnök nyilvános, tévés lemondása után ismét százezrek özönlöttek el szerda este-éjjel Izrael utcáit, közlekedési csomópontjait, autópályáit. Órákra blokkolták az ország szívében a legfontosabb Ayalon autópályát, és legalább 40 helyen tüntettek szerte az országban. Tel-Avivban könnyebben megsebesült egy tüntető, amikor egy autós behajtott a tömegbe.

Ami Eshed élő adásban mondott le a tel-avivi rendőrkerület parancsnoki tisztségéről, mondván, hogy Itamar Ben-Gvir nemzetbiztonsági miniszter politikai okokból helyezte át korábban tisztségéből. **„Egyenes gerinccel és emelt fővel fizetem meg ezt az elviselhetetlenül súlyos személyes árat azon döntésemért, hogy megakadályozzak egy véres testvérháborút”** – mondta Eshed a sajtótájékoztatóján. Eshed Ben-Gvir miniszter követelésére utalt, miszerint keményen és kíméletlenül kellene a rendőrségnek reagálnia a kormányellenes tüntetések résztvevőivel szemben, és hozzátette: **„A vétkem az, hogy nem tudtam megfelelni a miniszteri szintű elvárásoknak, amelyek nem egyszer a szabályok, az eljárások, a szervezeti rend- és kultúra megsértését jelentették volna a döntéshozatal során és az egyes rendőrségi fellépés megítélésben.”** Eshed azt is hozzátette, hogy ha teljesítette volna ezeket az elvárásokat és aránytalanul **„beleállnak”** a tüntetőkhöz, **„percek alatt evakuálhattuk volna az Ayalont fej- és csonttörés árán... és minden tüntetés végén megölthettük volna az Ichilov kórház sürgősségi osztályát.”**

A demonstráció legfőbb skandalásai ezúttal is a **“de-mok-rácia”, az “Izrael nem diktatúra”, a “nem hagyjuk, hogy Izraelből Iránt csináljanak”, az ivritül szépen rímelő “Bibi, Sara, ez itt nem Magyarország” (Bibi, Szara, kan ze lo Hungaria), “Jariv Levin, ez itt nem Lengyelország” (Jariv Levin, kan ze lo Polin).**

A legnagyobb csata a tel-avivi Ayalon autópályánál zajlott, ott a rendőrség végül keményen összecsapott a forgalmat megállító és máglyákat gyújtó tüntetőkkel. De a tiltakozók szempontjából így is teljes a siker: több órára sikerült lezárni az ország legfontosabb útját, s erről szólt minden közvetítés órákon át – legalább pár órára nem Netanjahu tematizálta a médiában egyre jobban megjelenő uralmával, hogy mit is beszéljenek és miről. A rendfenntartók órákon keresztül megengedően viselkedtek és csak éjfél után oszlatták fel erőszakkal az útlezáró tüntetőket. De az üzenet átment: eddig és ne tovább, nem szűnt meg az ellenállás az ország diktatúrává – mégoly puha és vallási színezetű diktatúrává alakításával szemben sem.

A közösségi médiában számos videó terjed, melyeken a rendőrök verik a tüntetőket, akik nem hajlandók elhagyni az autópályát. Lovasrendőrséget és vízágyúkat vetettek be az autópálya megtisztítására, de így is több órán át küzdöttek a forgalom helyreállításáért. Letartóztattak 15 embert, s végül a tiltakozás a **„Hatikva”, az izraeli himnusz eléneklésével ért véget.** A rendőrök máshol sem voltak kíméletesebbek (de a katonaviselt izraeli fiatalokat ez különösebben nem tereli el a fókuszuktól): másutt is letartóztattak legkevesebb 12 demonstrálót, köztük nyolcat Jeruzsálemben, majd négy embert a Herzliya melletti nagy csomópontnál zajló tüntetésen.

Legutóbb március végén volt ekkora hirtelen országszerte zajló megatüntetés, amikor Netanjahu bejelentette, hogy elbocsátja Yoav Gallant védelmi minisztert, aki előző este a tévében közölte, hogy biztonsági veszélybe sodorja az országot az igazságszolgáltatási rendszer átalakítása, és az emiatt kitört népmozgalom.

Forrás: (ISRAELINFO)

Kardos Péter főrabbi aranydiplomát kapott

Kardos Péter főrabbit 1971-ben avattak rabbivá, a Covid miatt azonban csak most tudta átvenni aranydiplomáját az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (OR-ZSE) múlt hét pénteken tartott tanévzáró és diplomaosztó ünnepségén.

„Kardos Péter főrabbi személyiségének egyik legfőbb varázsa a humora, az a ragyogó, de belül, a lélek mélyén mégis fekete humor, amelynek fényét az ironikus életöröm adja, sötét mélységét pedig az élettapasztalat táplálja”

– olvasható a Mazsihisz Facebook-oldalán közzétett írásban, amely így folytatódik:

„Nem csak ritka szellemes társalgó, akinek nyolcvan fölött is úgy vág az esze, mint a borotva, de – éppen humora, életöröme és élettapasztalata miatt – egyúttal igen bölcs szellemi partner is, akinek sütni minden mondatából, hogy őt már nemigen lehet zavarba hozni semmivel. Éppen ellenkezőleg: ő az, aki egy-egy jól eltalált szóval, kifordított-befordított szófordulattal képes meglepni a beszélgetőpartnerét.”

David Beckham: „Büszke vagyok arra, hogy a zsidó közösség tagja lehetek”

A futballlegenda nemrég mesélt a nagymamája csirkehúsleveséről, a kelet-londoni gyerekkoráról és arról, hogy volt, amikor kipát is viselt.

David Beckham nemrég a vendége volt a londoni St. John's Wood zsinagógának, ahol közel 700-an gyűltek össze, hogy meghallgassák.

„A nagyapám zsidó volt anyai ágon, szóval van egy igazi kapcsolat”, kezdte a történetét Beckham. „A nagyapám mindig ügyelt arra, hogy betartsunk bizonyos hagyományokat, és valahányszor barmicvákra és esküvőkre jártam, gondoskodott róla, hogy kippát viseljek. Régebben láttam a nagymamát, hogy elkészíti a latkeszt, a csirkelevest és a maceszgombócot. Mindig fontos volt nekik, hogy együtt legyen a család, és én is a közösség tagja legyek, amire büszke is vagyok” – mesélte.

A találkozón David Beckam áldást mondott héberül a kenyérre, majd arról mesélt, hogy milyen szép gyerekkora volt Kelet-Londonban. Munkásosztálybeli családban nőtt fel, fiatal fiúként teát főzött fodrász anyja ügyfeleinek, és elmondta, hogy gázszerelő apja hatalmas Man United-rajongó volt.

„Gyerekkoromban apám mindig nagyon kemény volt velem, és ennek örülök. Mindig kiszúrta azokat a dolgokat, amiket nem csináltam jól. Valószínűleg mindig sírva fakadtam, amikor beültem az autóba egy-egy meccs után. Akár jól, akár rosszul játszottam, mindig elmondta, mit kell tennem. De, amikor profi labdarúgó lettem, és voltak nehéz pillanataim, csak azért tudtam átvészelni ezeket, mert apám nagyon kemény volt velem. És hálás vagyok ezért.”

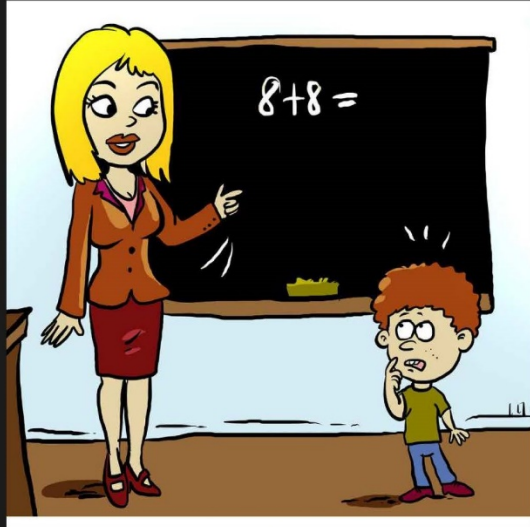
Forrás: (akibic)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

	HAJLÉKUL SZÖL-GÁLÓ ÉPÜLET		RÓMAI 50-ES TITKOS ÜGYNÖK	KÓRUS-TAGOK AJKARÓL ZENG	RÁDIUSZ, RÖVIDEN	KIEJTETT BETŰ	ORTO-, RÖVIDEN DURVA FELÜLETŰ	LÓBIZTATÓ ESZ-KÖZ
	A POÉN 1. RÉSZÉ							M
	SÁRGA SZÍNŰ KÉMIAI ELEM				CSERÉBE, FEJÉBEN SÜLYOS			
	BALJÓS ELŐJEL					TERME-TES EB TOKFÉLE HAL		
	A KÓRHÁZ JELE		BÁNAT, RÉGISEN FÜVET HARAPDÁL					
	NEM VALÓDI VÁG A CÍPÓBÓL			DALIA, BAJNOK BETÉT UTÁN JÁR			DEHOGYI HÍRES OROSZLÁN	
ADO-MÁNYT GYÚJT	A POÉN 2. RÉSZÉ	FESTÉ-KET EL-TÁVOLÍT	SZÁJSZÉL	PÁLYA-UDVAR RÉSZÉ	EKHÓS KOCSI OLVAD, A SZELEINI!		TÁVO-LABBRA RUHÁT TISZTÍT	
						AFRIKAI ÁLLAT SILÁNY BOR		
KELVIN, RÖVIDEN ERDÉLYI URALKODÓ							SZOROS KÖTELEK A PARKO-LÓ JELE	
NEMI JELLEG				CÉLTÁBLA A VÖLGY IRÁNYÁBA			GYOM-NÖVÉNY FÉSZKET ÉPÍT	
GAZ-TETTÉRT BŰNHÓDIK				LEGELO, KASZÁLÓ SRAF-FIROZ		ROMÁN AUTÓJEL ÁBEL FIVÉRE		ORIENS, RÖVIDEN FÖLÉ EL-LENTÉTE
MOZGATÓ-RUGÓ		HÍRES, ISMERT ÁZSIAI ÁLLAT				NAGY SZALMA-RAKÁS KOSZ		
HANGOS ZÖREJ			FOLYÓ-SZAKASZ! EURÓPAI FŐVÁROS		TÁROLÓ-ESZKÖZ DECI-, RÖVIDEN		FÉLIG LÁGYI JÓL TIPPELŐ	
TANÁRI IDŐBE-OSZTÁS						SZINT-BEN ÁLLI AFRIKAI TÖRZS	VUK EL-SÓ ZSÁK-MÁNYA EBÉDIDŐ	
FILLÉR, RÖVIDEN	ÜDÍTŐ-ITAL PUSKA MONDJAI				SZÖRME-KABÁT ALAK-TALAN			UGYANI ÜGY
TUDATOS ELEM!		ÉRTÉKEL TÁRSA, RÖVIDEN					LÉTEZÉS KULCS-DARABI	
NŐSTÉNY ŐZ ÉLETŰT			VIRÁG-HERVADÁS KÍSÉRET TAGJAI					RÉSZBEN BŰNHÓDI!
			GYAPJÚT SZÁLAZ A BŐR VEGYJELE				ROST-NÖVÉNY A TÁRGY RAGJA	
SIEMENS, RÖVIDEN	K					KÖLTŐ, MŰFOR-DÍTÓ (ÁRPÁD)		

IMAI DÖK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2023. Jún. 07. – 2023. Júl. 14.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
07. péntek	7:00	19:00
08. szombat	8:00	21:00
09. vasárnap	8:00	19:00
10. hétfő	7:00	19:00
11. kedd	7:00	19:00
12. szerda	7:00	19:00
13. csütörtök	7:00	19:00
14. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
07. péntek	20:24	08. szombat	21:43
14. péntek	20:20	15. szombat	21:37

POÉN SAROK

- Mi a bizonyíték arra, hogy a Szahara helyén valaha tenger volt? Tessék, Móricka?
- Az, hogy az arabok még most is fürdőköpenyben járnak.

Események

99 éves korában elhunyt kilénc tagja Szántó Györgyné Éva néni. Levájéja csütörtökön volt a Kozma utcai Izraelita temetőben, Éva néni Strausz Éva szomszédja volt.

Köszönjük kilénc tagjainak hogy Támuz 17.-én reggel és este tudtunk Tórárt olvasni, ehhez 5 böjtölő kellett minimum. Skajach

„Ádir Hú” jelentése:
"hatalmas Ő"
Alfabetikus sorrendben íródott ima a Hág-gádában. Fő főhász, hogy Isten még napjainkban építse fel a Szentélyt. Nevét a két első szaváról kapta.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilénc tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt július 12.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084
Nagy Fuvaros utca 4.
Tel: 334 27 31
Email: nagyfuvaros@gmail.com
<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>
Felelős kiadó: Streit Sándor
Szerkesztő: Streit Gábor